

**STANOWISKO KRAJOWEJ KOMISJI DO SPRAW OCEN ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
W SPRAWIE PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA POLEGAJĄCEGO NA ROZBUDOWIE
REGIONALNEGO PORTU LOTNICZEGO LUBLIN-ŚWIDNIK**

W dniu 11 lutego 2010 r. w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska odbyło się posiedzenie Krajowej Komisji do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko pod przewodnictwem Ryszarda Zakrzewskiego, Zastępcy Przewodniczącego Krajowej Komisji, Dyrektora Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Przedmiotem spotkania było planowane przedsięwzięcie pn.: „Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”.

I. Wprowadzenie

Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 28 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. z 2004 Nr 257, poz. 2573 ze zm.)* planowane przedsięwzięcie należy do grupy przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których wymagane jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w myśl art. 59 ust. 1 pkt 1 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.)*, dalej ustawa OoŚ. W przypadku przedsięwzięć polegających na realizacji inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego regionalny dyrektor ochrony środowiska jest właściwym organem do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy OoŚ).

Ze względu na rodzaj przedsięwzięcia, jego skalę i usytuowanie oraz możliwe oddziaływanie na środowisko, jak również z powodu licznych uwag zgłoszonych w postępowaniu w ramach udziału społeczeństwa Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie skierował wniosek do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z prośbą o przekazanie dokumentacji sprawy do rozpatrzenia i zaopiniowania przez Krajową Komisję do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko.

Planowane przedsięwzięcie polega na rozbudowie regionalnego portu lotniczego Lublin-Świdnik, położonego na gruntach trzech sąsiadujących gmin: Świdnik, Wólka i Melgiew. Tereny, które zostaną zajęte na potrzeby realizacji inwestycji to tereny użytkowane rolniczo – grunty orne i sady oraz tereny leśne.

Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia na środowisko został sporządzony na zlecenie inwestora, Spółki Port Lotniczy Lublin S.A. w Świdniku przez Konsorcjum: Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz firmę ECOPLAN OPOLE. Koordynatorem zespołu opracowującego dokumentację ze strony Instytutu Ochrony Przyrody PAN był dr Stanisław Tworek, natomiast koordynatorem ze strony firmy ECOPLAN był mgr Ryszard Kowalczyk.

Zgodnie z przekazanym raportem o oddziaływaniu na środowisko, na terenie portu lotniczego przewiduje się m.in. realizację następujących urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej: drogi startowej, dróg kołowania, płyty postojowej samolotów, terminala pasażerskiego, budynków administracji lotniska, dróg technicznych, patrolowych, pożarowych,

układu dróg i parkingów, w tym dwóch głównych odcinków dróg dojazdowych, dworca dla szynobusów, baz obsługowych i CARGO, lądowiska dla śmigłowców.

Planowana inwestycja położona jest częściowo w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Świdnik” (kod obszaru: PLH060021). Obszar ten został utworzony w celu utrzymania populacji susła perelkowanego (*Spermophilus suslicus*), jednego z najbardziej zagrożonych ssaków w Polsce i Europie, chronionego na podstawie Dyrektywy Siedliskowej, jako gatunek priorytetowy. Ponadto, gatunek ten znajduje się na Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN, a na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz.U. z 2004r. Nr 220, poz. 2237), objęty jest ścisłą ochroną prawną. Posiada także status gatunku silnie zagrożonego w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt”.

Ze względu na taką lokalizację inwestycji przedstawione w raporcie analizy powinny, w szczególności, jednoznacznie wskazywać, czy planowane przedsięwzięcie może mieć znaczący negatywny wpływ na przedmiot ochrony obszaru Natura 2000.

Przedmiotem obrad Krajowej Komisji były m.in. następujące dokumenty:

- Raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik), wykonany przez Konsorcjum: Instytut Ochrony Przyrody PAN oraz ECOPLAN OPOLE,
- Koreferat do ww. raportu z zakresu oceny wpływu planowanego przedsięwzięcia na klimat akustyczny, przygotowany przez dr inż. Radosława Kucharskiego, luty 2010 r.,
- Koreferat do ww. raportu z zakresu oceny wpływu planowanego przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 "Świdnik" i zbiorowiska leśne Uroczyska Świdnik Duży, przygotowany przez dr hab. Barbarę Piłacińską we współpracy z dr Joanną Ziomek, luty 2010 r.
- Opracowanie „Oszacowanie oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie lotniska regionalnego Port Lotniczy Lublin S.A. w Świdniku wraz z infrastrukturą techniczną”, wykonane przez dr inż. Andrzeja Chylę, luty 2010 r.; złożone przez inwestora, Port Lotniczy Lublin S.A., do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie w dniu 8 lutego 2010r. i przekazane do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w dniu 9 lutego 2010r.

Na wstępie spotkania głos zabrał prof. nzw. dr hab. inż. Andrzej Kraszewski, Minister Środowiska, który m.in. podkreślił rolę jakości dokumentacji sporządzanej w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, jako czynnika wpływającego na usprawnienie procesu inwestycyjnego.

W pierwszej części posiedzenia Pani Beata Sielewicz, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie, przedstawiła informacje na temat przebiegu postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla planowanego przedsięwzięcia. Następnie, zgodnie z porządkiem obrad głos zabrał Pan Grzegorz Muszyński – Prezes Spółki Port Lotniczy Lublin S.A., który zaprezentował zakres i charakter planowanego przedsięwzięcia oraz zwrócił uwagę na jego znaczenie i potrzebę realizacji dla regionu. W dalszej kolejności temat oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko przedstawili wykonawcy raportu: reprezentujący firmę ECOPLAN – Pan Jarosław Kowalczyk oraz Pan dr Stanisław Tworek koordynator projektu ze strony Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie.

W drugiej części posiedzenia zaprezentowane zostały opinie ekspertów, którzy na potrzeby posiedzenia Krajowej Komisji przeprowadzili analizy raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia.

Pierwszy z koreferentów, Pan dr inż. Radosław Kucharski, dokonał oceny kompletności informacji zawartych w raporcie o oddziaływaniu na środowisko z zakresu wpływu planowanego przedsięwzięcia na klimat akustyczny. Wskazał, że pomimo starannie przygotowanego materiału, analizy w nim przedstawione zawierają istotne nieścisłości metodyczne, które wymagają skorygowania i uzupełnienia. Pominięcie poszczególnych rodzajów ruchu lotniczego w analizach wpływu planowanej inwestycji na klimat akustyczny oraz pominięcie kwestii terminala cargo koreferent uznał za główne braki dokumentacji. Odnosił się również do zastosowanych metod obliczeniowych, które nie w pełni odpowiadają stosowanym powszechnie standardom. Ponadto, wyraził wątpliwości wobec zawartych w raporcie propozycji okresowych pomiarów hałasu i przedstawił odpowiedni dla tego rodzaju inwestycji system monitorowania hałasu.

Drugi z koreferatów został przygotowany przez Panią dr hab. Barbarę Piłacińską we współpracy z Panią dr Joanną Ziomek i zawierał ocenę wpływu planowanej inwestycji na obszar Natura 2000 „Świdnik” oraz zbiorowiska Uroczyska Świdnik Duży. W koreferacie zwrócono uwagę na niewystarczający zakres przeprowadzonych badań, na podstawie których autorzy raportu dokonali oceny oddziaływania planowanej inwestycji na obszar Natura 2000. Wskazano również, że wybór wariantu planowanej inwestycji, w granicach obszaru Natura 2000, powinien zostać odpowiednio uzasadniony, podobnie jak niepodejmowanie przedsięwzięcia, ponieważ w obecnym stanie dokumentacja nie daje wystarczających podstaw, aby wykluczyć znaczące negatywne oddziaływanie inwestycji na populację susła perelkowanego, gatunek priorytetowy.

Poza tym, ze względu na planowane zmiany zagospodarowania terenów w sąsiedztwie projektowanej inwestycji – wycinka znacznej powierzchni terenów leśnych i związane z tym działania o charakterze rekompensaty środowiskowej – wskazana została również konieczność przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej tych terenów, dzięki czemu możliwe będzie dokładne określenie ich wartości przyrodniczej i funkcji oraz zaproponowanie stosowanych dla nich działań.

Po zaplanowanych wystąpieniach odbyła się dyskusja otwarta, w której uczestniczyli: przedstawiciele inwestora, autorzy ocenianego raportu o oddziaływaniu na środowisko, autorzy koreferatów, przedstawiciele organów administracji rządowej i samorządowej oraz członkowie Krajowej Komisji do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko.

W trakcie dyskusji podniesione zostały wskazane przez koreferentów nieścisłości oraz braki w dokumentacji. Omówiono najistotniejsze elementy planowanego przedsięwzięcia, które wymagają wyjaśnienia i uzupełnienia, przede wszystkim zagadnienia dotyczące stanu zachowania populacji gatunku priorytetowego, które powinny być podstawą przy analizowaniu znacząco negatywnego wpływu na obszar Natura 2000. Poruszono także kwestię braku dokładnej inwentaryzacji przyrodniczej terenów, które będą zajęte w wyniku realizacji inwestycji. Zwrócono również uwagę na problem alternatywnych lokalizacji planowanego przedsięwzięcia oraz na wymóg precyzyjnego określenia jego zakresu, co warunkuje poprawność przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko, w tym na klimat akustyczny.

Podczas dyskusji swoją opinię przedstawił również Pan dr inż. Andrzej Chyla, który na zlecenie inwestora przygotował dodatkowe opracowanie dotyczące wpływu planowanej inwestycji na klimat akustyczny. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdził, że zasięg stref hałasu lotniczego, obliczony dla dalszej perspektywy czasowej, dla 2030r. wykracza poza teren, do którego prawa ma inwestor. Z tego względu wyznaczył strefy przewidywanych przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, gdzie może wystąpić konieczność podjęcia dodatkowych działań, jednakże dopiero po przeprowadzeniu odpowiednich badań w ramach analizy porealizacyjnej.

II. Stanowisko Krajowej Komisji do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko

Na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji oraz w wyniku dyskusji z udziałem wszystkich zainteresowanych, Krajowa Komisja do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko przyjmuje następujące stanowisko:

Problematyczne kwestie związane z planowaną inwestycją, w szczególności z jej lokalizacją, powinny zostać przeanalizowane i rozwiązane na jak najwcześniejszym etapie planistycznym – w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu szczebla krajowego, określającego potrzebę budowy w Polsce regionalnych portów lotniczych lub odpowiedniego dokumentu szczebla regionalnego.

Przygotowany raport nie dowodzi słuszności wyboru proponowanej lokalizacji portu lotniczego Lublin-Świdnik w kontekście możliwego znaczącego negatywnego wpływu na obszar Natura 2000, w tym na gatunek priorytetowy. W raporcie brak jest dowodów, że proponowana lokalizacja wynika z analiz wariantowych prowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentów szczebla regionalnego i lokalnego, w tym z uwzględnieniem sieci Natura 2000.

1. Raport o oddziaływaniu na środowisko powinien zawierać odpowiednie uzasadnienie dla wyboru lokalizacji planowanego przedsięwzięcia.
Przedstawienie jedynie wariantów technicznych w przypadku inwestycji planowanej w granicach obszaru Natura 2000 jest niewystarczające, szczególnie wobec braku podstaw do wykluczenia znaczącego negatywnego oddziaływania na ten obszar.
Ponadto, ze względu na proponowaną lokalizację przedsięwzięcia, szczególnie istotne jest przedstawienie przewidywanych skutków dla środowiska w wyniku niepodejmowania inwestycji.
2. Należy stwierdzić, iż raport o oddziaływaniu na środowisko w obecnym kształcie nie pozwala wykluczyć możliwości wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na właściwy stan ochrony lokalnej populacji susła perelkowanego, gatunek priorytetowy z Dyrektywy Siedliskowej i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 „Świdnik”.
3. Przedstawione w raporcie analizy powinny jednoznacznie wskazywać, w oparciu o badania naukowe, jaki wpływ na przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 może mieć planowane przedsięwzięcie.
4. Raport nie uwzględnia pełnej informacji o stanie środowiska, zatem nie zawiera również pełnej informacji o możliwych oddziaływaniach inwestycji na jego komponenty i ich zależności. Z tego względu konieczne jest przygotowanie uzupełnienia dokumentacji o analizy odnoszące się m.in. do wyników monitoringu populacji susła perelkowanego prowadzonego przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie, do przeprowadzonych nowych badań oraz do innych danych o środowisku m.in. terenów, które będą zajęte w związku z realizacją planowanej inwestycji.
5. Raport o oddziaływaniu na środowisko powinien przedstawiać szczegółową analizę wpływu planowanej inwestycji na stan zachowania populacji susła perelkowanego, w tym przedstawiać i uwzględniać:
 - a) analizy żywotności populacji, jej aktualnej liczebności oraz dynamiki liczebności i rozmieszczenia na przestrzeni ostatnich lat,

- b) określenie miejsc czasowego pobytu gatunku, potencjalnych i istniejących baz pokarmowych oraz wpływu na nie zmian zagospodarowania terenów sąsiadujących z planowaną inwestycją,
 - c) prognozy możliwości zachowania właściwego stanu ochrony lokalnej populacji w przypadku niepodejmowania żadnych działań.
6. Ponadto, raport o oddziaływaniu na środowisko powinien zostać uzupełniony o następujące elementy:
- a) szczegółową charakterystykę przedsięwzięcia, z jednoznacznym wskazaniem wszystkich dodatkowych elementów towarzyszących, w tym odniesienie się do kwestii terminala cargo,
 - b) uwzględnienie przy analizowanych oddziaływaniach na środowisko, w tym pośrednich, wtórnych, skumulowanych, pełnego zakresu planowanego przedsięwzięcia z inwestycjami towarzyszącymi, np. terminalem cargo i innymi planowanymi elementami infrastruktury lotniska (systemu paliwowego, odwodnienia, odladzania, itp.),
 - c) uzupełnienie inwentaryzacji i waloryzacji ptaków, ssaków, gadów, płazów, roślin na terenie lasu, którego część przewidziano do wycinki, ponadto na terenach płyty lotniska sportowego oraz na terenach sąsiednich, przewidzianych do włączenia w zakres planowanej inwestycji, ze wskazaniem planowanych działań minimalizujących negatywne oddziaływanie,
 - d) przedstawienie analizy wpływu wycinki części zbiorowisk leśnych Uroczyska Świdnik Duży wraz z podaniem dokładnych informacji na temat planowanych środków łagodzących te straty, z uwzględnieniem wartości przyrodniczych tych terenów i ich funkcji,
 - e) uzupełnienie w zakresie opisu poszczególnych elementów środowiska i oddziaływania na nie planowanej inwestycji, np. w odniesieniu do wód powierzchniowych i podziemnych, oddziaływania na zdrowie ludzi, jak również w zakresie pozostałych kwestii związanych z realizacją inwestycji, np. gospodarki wodno-ściekowej,
 - f) dotyczących wpływu planowanej inwestycji na klimat akustyczny:
 - przyjęcie jednolitej metody oceny hałasu lotniczego, zgodnej z zaleceniami unijnymi,
 - analizę wpływu pominiętych rodzajów funkcji lotniczych na klimat akustyczny, w tym uwzględnienie w analizach perspektywicznych ruchu samolotów szkolnych, dyspozycyjnych, a przede wszystkim ruchu śmigłowców oraz operacji związanych z funkcjonowaniem terminala cargo, jak i uwzględnienie innych możliwych źródeł hałasu związanych z realizacją i eksploatacją planowanej inwestycji,
 - przeanalizowanie przedstawionych przez koreferenta zaleceń w zakresie systemu monitoringu hałasu, z którego wyniki mogą przesądzić o potrzebie zastosowania dodatkowych działań minimalizujących negatywne oddziaływanie,
 - g) przedstawienie oceny skumulowanych efektów planowanego przedsięwzięcia z uwzględnieniem istniejących oraz planowanych inwestycji infrastrukturalnych w regionie,
 - h) przygotowanie streszczenia w języku niespecjalistycznym, tak by po uzupełnieniach dokumentacji zawarte w streszczeniu informacje były spójne z poszczególnymi elementami raportu.
7. Należy zaznaczyć, że po uzupełnieniach raportu zasadnym jest powtórne przeprowadzenie określonych elementów postępowania w sprawie oceny oddziaływania

na środowisko – udziału społeczeństwa oraz uzyskania opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko powinna uwzględniać udostępnienie w trakcie konsultacji społecznych całej dokumentacji sprawy, tj. raportu oraz jego uzupełnień. Należy bowiem zaznaczyć, że wyjaśnienia i dodatkowe opracowania do raportu stanowią jego integralną część, a zatem nie poddanie całości dokumentacji – raportu i jego uzupełnień udziałowi społeczeństwa, w wyznaczonym terminie 21 dni, może stanowić naruszenie przepisów określonych w dziale III ustawy OOŚ.

Reasumując, informacje zawarte w przedłożonym do analizy Krajowej Komisji raporcie o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia na środowisko nie pozwalają wykluczyć możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 „Świdnik”. Z tego względu tak przygotowana dokumentacja nie może być podstawą do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, **jedynie w przypadku gdy przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, oraz wobec braku rozwiązań alternatywnych możliwa jest realizacja działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000**, przy zapewnieniu wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Należy jednocześnie zaznaczyć, że w myśl art. 34 ust. 2 tej ustawy, w przypadku **gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zgoda na realizację inwestycji**, o której mowa w art. 34 ust. 1, **może zostać udzielone wyłącznie w celu: ochrony zdrowia i życia ludzi, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego, wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.**

W związku z powyższym, ustalenie czy planowana inwestycja może negatywnie oddziaływać na stan zachowania lokalnej populacji susła perelkowanego ma zasadniczy wpływ na dalszy tok procedury oceny oddziaływania na środowisko.

Z uwagi na fakt, że planowane przedsięwzięcie znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 „Świdnik” szczególnie istotne jest prawidłowe przygotowanie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z zakresem określonym w art. 66 ust. 1 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.)*, z dokładnie przygotowaną analizą wpływu inwestycji na gatunek priorytetowy.

Uzupełnienie dokumentacji o wskazane elementy pozwoli na przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami prawa wspólnotowego i uniknięcie nieprawidłowości, które na późniejszym etapie mogą rzutować na decyzję o przyznaniu dofinansowania ze środków wspólnotowych.

Należy bowiem podkreślić, że realizacja projektów infrastrukturalnych ubiegających się o dofinansowanie ze środków wspólnotowych wymaga spełnienia wszystkich wymogów prawa Unii Europejskiej m.in. w zakresie ocen oddziaływania na środowisko określonych w *Dyrektywie Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków nwywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne* oraz w zakresie ochrony przyrody Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 określonych w *Dyrektywie Rady 92/43/EWG*

w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory z 1992 r. oraz w Dyrektywie Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa z 1979 r.

**Zastępca Przewodniczącego
Krajowej Komisji do Spraw Ocen
Oddziaływania na Środowisko**
Ryszard Zakrzewski